„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
пет пута на недељу.

ПРЕТПЛАТА и ОГЛАСИ
шаљу се на администрацију,
А РУКОПИСИ
уредништву „Браника“ у Н. Сад.

Рукописи се не враћају.

БРАНИК

ЦЕНА ЈЕ »БРАНИКУ«
За Угарску; Србију Црну Гору
друге стране земље

на годину	К 34·—	46·— дин.
на по године	К 17·—	23·— „
на четврт „	К 8·50	11·50 „

Поједини бројеви стају 12 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 10 пот. од реда ситних слова.
Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући А. Пајевића у Дунавској улици бр. 36.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ.

Бр. 96. У Новом Саду, у уторак 17. (30.) маја 1911. Година XXVII.

Шта ће то бити у Хрватској.

Недавно је био хрватски бан Никола плем. *Томашић* у аудијенцији код Његова Величанства у Гедел-у. Зна се расположај Његовога Величанства према стварима у Хрватској. Зна се за ону изреку Његовога Величанства: само *напоље* једном из ружнога положаја у Хрватској. После аудијенције Томашићеве у Гедел-у престоничке новине таки су донеле вест, да ако бан Томашић не би био у стању створити повољнији положај у Хрватској, да ће се морати ставити у Загребу друга личност за бана, која ће бити способнија да створи повољнији положај у Хрватској. Ономад пак дошао је бан Томашић опет из Загреба у Будимпешту па је са министром-председником грофом Куен-Хедерваријем врло дуго конферисао, те се сутрадан вратио у Загреб. Ту су онда престоничке новине донеле вест, да је одлучено, да се хрватски *сабор распусти* и нови избори одреде.

Но бан Томашић, кад се последњи пут вратио у Загреб, какав је положај затекао? Врло *неповољан* по њега и са најгорим изгледима за нови сабор.

Банови приврженици, осечка група, што их данас у Загребу подругљиво зову „*есекери*“, највећи део оставио је сасвим Томашића. Гроф *Теодор Пејачевић*, вођа тих „есекера“, начинио се болестан, те није дошао у клуб хрватских делегата, где је требало установити, како да се хрватски делегати приврженици бана Томашића, држе у угарском сабору према владиним законским предлозима. Неки од тих делегата говорили су у заједничком сабору врло благо, готово сервилно и то ради наде бољега успеха говорили су на мађарском језику. Али није ништа помогло. Одговори и министра-председника грофа *Куен-Хедерварија* и министра финансија Ладислава *Лукача*, нису били повољни, шта више изазвали су у Хрватској читаву буру незадовољства.

Па с каквим расположајем у Хрватској може рачунати бан Томашић за будуће саборске изборе? *Он је сам* расположај *погоршао*. Поред већ раздраженога стања још му је и то требало, да се *др. Хинко Хинковић* ставља под оптужбу и да се против њега држи коначна казнена расправа, као неки „увод“ за будуће изборе! И за ово има бан Томашић одважности, кад је јасна ствар, да се парница против дра Хинковића *може назвати парница тенденције*. Бава Томашића *неженара*, што се за обрану Хинкавићеву пријавио **41** одветник, може се рећи *цвет интелигенције* Хрвата и Срба А шта се још догодило? Бан Томашић није имао толико опрезности, да предупреди, да се у Загреб непошљу *званичне књиге о телефонским навнакама* **само на мађарском језику**. Наравно да је ово морало изазвати *највеће огорчење*, и да је расположај постао од прилике *онакав*, као у оној страшној години **1883.**, кад се због *мађарских грбова* у улицама Загреба пролила људска крв, и кад је свуда био поклич: *доле са мађаршћином, не ћемо да смо Мађари*. Због тих мађарских телефонских књига настала је узрујаност у Загребу, па је један Старчевићанац, уредник „Хрватске Слободе“ Иван *Першић*, написао у споменутом листу позив на Хрвате, да те књиге, где их нађу, јавно спаљују. То је било баш у тренутку, кад је Томашић долазио из Пеште. Тога Старчевићанца таки су ставили под оптужбу због *буњења*. Па тако данас у Загребу има две cause célèbre, две знамените кривичне парнице.

Све ово бива у Загребу, кад се намераза хрватски сабор распустити и нове изборе одредити.

Много пута хоће да се каже, да су противници бана Томашића изазвали данашње жалосно стање у Хрватској, што се са баном нису споразумели, за којега се мора признати, да је хрватски родољуб и да после бана Томашића не може ништа боље, него само нешто горе доћи, дакле да за данашње стање у Хрватској спада сва кривица на опозицију, односно на хрватско-српску коалицију.

Но није тако! Данашња опозиција, а наиме хрватско-српска коалиција *хтела је да ради са Томашићем*, а међутим је дошла једна сасвим неизведива идеја, коју су гроф Куен-Хедервари и Никола пл. Томашић, било да се умиле у Бечу и у Пешти, било из сопственог убеђења, на прво место ставили, а тиме изазвали данашње читаве покоре у Хрватској. А та неизведива идеја је *рестаурација старе народне странке*.

Ми лако верујемо, да се гроф Куен-Хедервари за скоро двадесет година свога бановања у Хрватској, уживио у ту идеју: да је у Хрватској *само такав режим могућ*, као што је његов режим био са потпором негдање народне странке. На сваки начин да је тај режим за мађарске државнике у Пешти *био права идила*. Но ми држимо, да је гроф Куен-Хедервари у свом данашњем положају имао каквога *искренога* саветника као што му је био честити *Даниша Станковић*, да му *не би* саветовао, да после његовога горкога искуства као бан у Хрватској помишља на рестаурацију старе народне странке.

Ономад је у овом листу речено, да је несрећа за грофа Куена-Хедерварија, што је рођак Тисинима. Познато је, да је после онога страшнога положаја у Хрватској год. 1883. *Коломан Тиса* послао грофа Куена-Хедерварија још као саразмерно младога човека за бана Хрватској, да тамо „*начини реда*“ од прилике као што је он, Коломан Тиса, „начинио реда“ са народностима у Угарској. *Куеновштина* у Хрватској била би још *много гора*, да није било честитога пок. Даниће Станковића, јер је Даниша често »*бремзовао*«. Гроф Куен-Хедервари имао је неограничено поверење у Даниши Станковићу, јер је управо Даниша, као подбан, водио читаву администрацију, коју гроф Куен није разумевао. Према том односу са Данишом био је гроф Куен, као кавалир, и врло захвалан Даниши, па га је начинио и тајним саветником, дакле екселенцијом са неколко ордена. Даниша Станковић, Србин из Горње Крајине, показао је изванреднога дара још кад је био конциписта код негдање хрватске дворске канцеларије у Бечу, па и писац ових редака, који је с њиме био у интимном пријатељству, много пута се морао дивити његовој даровитости, па и у оном његовом даровитом хумору. Даниша Станковић био је тако начитан, да кад је њему у Загреб као подбану дошао један енглески лорд да се није могао доста начудити, како Даниша зна све појединости енглескога устава. Даниша Станковић био је Србин од главе до пете, па као члан „хајдучкога“ саборскога одбора, кад би што дошло неповољно из Будимпеште против наше автономије, он би рекао: *против тога ћемо оштро ремонстрираши*.

Да гроф Куен-Хедервари има у свом данашњем положају место Јесенскога каквога Данишу за саветника, ствари би данас у Угарској сасвим друкчије ишле. Нема сумње, да је гроф Куен-Хедервари врло даровит државник, али би му често требала „бремва“. Да је те бремзе, не би никад у угарском сабору казао, да *нема народноснога питања*, не би никад допустио, да министар гроф Зичи изговори онакав говор, као онај о мађарској култури и о католицизму.

А главно је, да је било те »бремзе«, не би никад могла понићи *мисао, да се рестаурира стара народна странка*.

Та мисао је учинила сав данашњи покор у Хрватској.

Шта ће данас јадни Никола Томашић? Изгубио је у Хрватској све поверење као хрватски родољуб, па је постао Раух Ш. Данас Томашић, кад би и хтео, не би могао чинити при изборима ни оно, што је год. 1868. чинио Раух I., јер би рескирао да изазове у Хрватској догађаје од год. 1883. Али кад и не би надошли ти догађаји, Томашић се врло вара, да је позиција његова »maestra« тако чврста. Није забадава „Reichspost“ за „maestra“ питала: у чему се гроф Куен разликује од мађарске коалиције. А како „maestro“ стоји у престолонаследника, то нека се Томашић упита у Белведеру.

Велико и горко је то *разочарање*, што је постигло хрватске и српске родољубе у погледу Томашића и Куена. Наступиће опет жалосна времена за Хрватску, а то није морало бити. Томашић можда ће *насилним средствима* скрпити какав такав сабор. Можда ће доћи и какав гори бан, него што је Томашић. Али то *не може дуго трајати*. Интерес монархије захтева *нормалне прилике у Хрватској*. А дотле ће се Хрвати и Срби тешити оном хришћанском: *трпен, спасен*.

Радикалски грабеж по манастирима. – Обелодањене радикалских покора. – Последице манастирске уредбе. – Друштво за међусобно помагање на народни трошак. – Дебео образ радикалски.

(Извештај ревизијоног одбора о манастирским рачунима за г. 1909., поднесен у српском народно-црквеном сабору дње 14. (27.) маја.

XI. СЕДНИЦА.

Ср. Карловци, 14. (27.) маја 1911.

Данас су дошли пред сабор *радикалски рачуни* о манастирима. Српској јавности је довољно познато већ, како су се неки радикалски прваци користили злогласном манастирском уредбом, да постану *автономни лицитатори те себи да нарачунавају двоструке и троструке дневнице*. То су ти радикалски прваци радили на најбезочнији начин. Један члан-заменик бившег радикалско-дахијског Саборског Одбора **подигао је дневнице и путни трошак за лицитацију, на којој није ни био.** И то је утврдио не какав самосталац, „курџон“ или „подрепаш“, него *изасланик* кр. угарске владе. То, што је урадио тај радикалски веселник, **чиста је превара.**

Данас сте требали видети у сабору оно мало радикалских посланика (већина је *стругнула* из саборнице, да не слуша грдну бруку радикалских првака). Кад је известилац одбора за ревизију манастирских рачуна, г. нар. посланик Никола *Петровић*, стао — на темељу рачуна — рећати *радикалско газдовање по манастирима*, сабор није могао к себи да дође од чуда. А тек када је прочитао два отписа министра-председника, у којима овај редем рећа, шта су по манастирима радили особито прота Божа *Поповић*, па поп-Јоца *Јовановић* и друге радикалске главоње: е ту се сваки поштен човек прекрстио левом на такове *свињарије*. Прота Божа *Поповић* се је сав згурио на свом месту, нешто је сваки час бележио, али бисмо те „белешке“ волели да видимо. То је он само *маркирао* писање, да не мора гледати сабору у очи.

Страшни су били податци, што их је известилац, г. Никола Петровић читао на главу радикалским *автономним ручковима*. Чак и др. Жарко *Миладиновић* није био као обично дрвак. Црвен као сремачко муљало правио је којекакве примедбе, не би ли бар радикалску галерију мало »одушевио« за радикале; али чак је и радикалска галерија *ћутала* као

заливена, јер је видела, како су неки радикалски прваци *грдно злоупотребили* народно поверење и његову — *заслепљеност*. Као што су многи радикалски посланици *побегли*, да не слушају, како су неки њихови »чврсти и одлучни« једномишљеници *ужасно брстили автономију*, тако и с галерије побегоше многи радикалски дрекавци, да им се не квари илузија о радикалском „поштењу“.

Према откривеним радикалским свињаријама најгадније су се понели радикалски *доктори*. Кад је на питање радозналога Жарка Миладиновића посл. Шандор *Поповић*, који је после известиоца у силном говору још поближе осветлио радикалски грабеж по манастирима, одговорио, да је *проша Сава Стојаковић*, бивши члан још бившијег радикалског Саборског одбора, изволео малко »заборавити« народни новац код себе: и онда је на пр. др. Ј. *Радивојевић-Вачић* покушао, да — наравно безуспешно — брани те радикалске свињарије. А управо се бесамртно бламирао панчевачки посланик др. Стева *Јовановић*, који рече:

— *А шта се нас тиче, шта је радио проша Стојаковић?!*

Кад не бисмо знали умне способности овог радикалског доктора, рекли бисмо, да је ово крајњи цинизам. Али овако му одбијамо на невањe. Тај др. Стева Јовановић је био члан радикалског Саборског Одбора и он не зна, да су сви чланови Саборског Одбора *солидарно одговорни својим иметком за народно-црквени иметак*, да и не говоримо о *моралној* одговорности свију чланова Саборског Одбора за сваки поступак ма кога члана његова. Радикалски прваци су се данас пред лицем целог сабора, дакле пред целим српским народом *на најгаднији начин одрекли* свога друга и пријатеља *проте Саве Стојаковића*, кога је данашњи Саборски Одбор **тужио кривичном суду** због утаје народног новца. То је данас и на сабору изјављено и др. Миладиновић на то одмах зари нос у неке артије. Јер: *кроз који дан ће доћи пред сабор* извештај и о том, шта је тај радикалски букач у друштву са протом *Божом Поповићем* радио са **интеркаларом**. За илустрацију тога, како радикали »штеде« манастирске приходе за српске народне школе, наводимо данас и на сабору *утврђен чин*: да су изасланици покојног радикалског саборског Одбора **узели само г. 1909.**, при продаји манастирских покретнина и издавања манастирске земље под закуп, ни мање ни више, него **18,227·92 К у име њихових путних трошкова и дневница!** А изасланици *данашњег* Саборског Одбора су исту манастирску земљу издали на *12 година унапред* и за тај посао примили су *само 1514·09 Круна* путна трошка и дневница. Дакле за исти, па више *мањи* посао подигли су радикалски „народњаци“ неких **17.000 К више** дневница и путних трошкова!! Тако изгледају радикалски „родољуби“, којима је — и сад се види — автономија још те какво **питање хлеба!** Зато се не устручавају ни од *крвопролића*, не би ли застрашили нерадикале па да се радикалске гусенице опет наместе у народни воћњак и да га сасвим обрсте.

*

Потпредседник др. Душан *Пелеш* отворио је седницу у ½11 сахата пре подне.

Пошто је прочитан и оверен записник, прочитани су поднесци. Међу овима је и „*неповерење*“ црквене општине у *Року* посланику дру Ђорђу *Тапавици*. (Смеј. — Св. *Прибићевић*: Чиме се све одбор за предлоге мора да бави! — Др. *Свињарев*: Биће служени! С поздравом!)

Прелази се на *дневни ред*: Треће читање *мировинске уредбе* за свештенство.

Перовођа Вељко *Лукић* чита уредбу, коју

Сабор *прима* и у трећем читању.

Потпредседник проглашује, да је та уредба у трећем читању од сабора *примљена* те ће се поднети државној влади, да ју подастре Њ. В. краљу на превишњу потврду.

На реду је **извештај ревизијоног одбора о прегледању манастирских рачуна** за г. 1909. Молим известиоца, г. посл. Николу Петровића, да поднесе извештај.

Известилац посл. Никола *Петровић*:

Славни Саборе!

Кад смо године 1910. 4. (17.) јуна поднели извештај сл. сабору о рачунима средишње благајне срп. прав. манастира, онда је Вис. Сабор закључио, да нареди књиговодству, да их поново састави и то на темељу *исправних* података, јер овако како су састављени не приказују право стање њихово.

Ми смо се трудили, да те наново састављене рачуне прегледамо те смо исте **у највећем нереду** пронашли.

Новосастављени закључни рачуни срп. манастира *нису састављени на темељу исправних података*, већ су састављени по старом закључном рачуну, те су само оне ставке у рачунима исправљене, које нису смеле ући у приход манастирски, а ставке, које су морале спроведене бити као расход, спроведене су сада у расходу.

Као што се види, из од старог Саб. Одбора састављених рачуна за год. 1909. исказан је био тамо чист приход у износу од К 220.711.43. Но кад су ти рачуни поново састављени на темељу фактичног прихода и расхода, испоставило се је, да је чист приход од манастира за год. 1909. само К 108.193·61. (Гласови: Велика разлика!) Јер очевидно је, да су господа старог Саборског Одбора хтела што већу хасну да искажу, кад су приходе и оне своте спровели, који уопће у тој години унишли нису а до данашњег дана у благајницу унишле нису, а у расход такођер није оно спроведено, што је у расход морало доћи, као што су своте, које су потрошене за градњу и оправак манастирских зграда и цркава.

Ми смо љубопитни, *како ће господа*, која су саставила манастирску уредбу, *оправдати пред српским народом своје обећање*, да ће приходи од манастира изнашати годишње на пô милијона и више, а сам *њихов једномишљеник*, манастирски инжињер, *јавља, да су манастирске зграде и цркве у врло жалосном и трошном стању*, те он не тражи ни мање ни више, већ да му се да К 1,700.000, да се ти манастири оправе. (Немир! — Радикали и и др. Миладиновић приговарају. — Потпредседник звони. — Др. *Свињарев*: Ово је занимљиво као какав занимљив роман. — Др. *Стојановић*: Жалостан роман!)

Добро би било чути мнење и упутство да нам даду та господа, која су манастирску уредбу створила, како би наши фондови добили велики годишњи приход од наших манастира, а уједно, да све зграде, које се по самом мњењу манастирског мерника у рушевном стању налазе, оправе. А како би тек тај исказани приход од манастира изгледао, кад би се до сада издани **предујмови адвокатима из фондова** за вођење манастирских парница, из манастирских прихода исплатили, јер кадтад ће се ти трошкови морати на терет манастира спровести, а ми сумњамо, да ће нам се икада повратити, и да ће тај новац унићи. **150 844 К 53 п. износе предујмови** на манастирске парнице. (Згражање. — *Вачић* прави неслане шале. — *Потпредседник* га опомиње. — Шандор *Поповић*: То је само предујам!) (Овај предујам дигли су у огромном делу *радикалски* адвоката. Никад их зајазити! — Ур. »Бр.«)

Кад смо сл. Сабору 4. (17.) јуна 1910. поднели наш извештај о ревизији манастирских рачуна за годину 1909, онда смо већ изјавили, да се *ти рачуни прегледати не могу, јер нема нужних прилога и фали много списа*, на тељењу чега би се ревизија обавити могла, и онда је већ сл. Сабор прихватио наш предлог, да се Саборски Одбор позове, да нареди књиговодству, да манастирске рачуне састави на темељу *исправних* података.

Сам Саб. Одбор је својим решењем од 11. (24.) марта 1911. позвао књиговодство манастирске благајне, да држи у приправности све рачунске документе, списе, књиге и т. д., што је потребно за обављање прегледања манастирских рачуна за год. 1909., како би се прегледање што брже и без препреке обавити могло.

И сами чланови долепотписаног ревизијог одбора су више пута позвали књиговодство, да све нужне списе приправи. Но, на жалост, морамо и данас изјавити, да смо новосастављене манастирске рвчуне за годину 1909. прегледали, али *нису исправни*, јер нема нужних прилога, на темељу којих би се могли ти рачуни прегледати.

У списима, који су нам на расположење стављени, **фале многи дражбени записници и извештаји** изасланика Саб. Одбора, који су опуномоћени били, да поједине дражбе у манастирима обаве, јер кад тих списа нема, не може се ни ревизија рачуна обавити. (Тако је!)

Ми смо позвали манастирско књиговодство на одговорност, како је могуће, да ти важни списи *фале*, а оно нам је одговорило, да *књиговодство не зна, куд су се ти списи дели*. (Згражање. Гласови: Жалосно!)

Мора се човек чудити, како је могло књиговодство на темељу појединих извештаја, који су нам до руке дошли, те рачуне саставити и спровести.

Књиговодство манастирско се *тужило* на изасланике Саб. Одбора, да су **врло неуредно и нетачно** и више пута **по неколико месеци доцније слали новац** и своје извештаје, тако, да књиговодство није знало, кад је какав новац од појединих изасланика примило, у који манастир да га спроведе као приход. (Др. Свињарев: *Фино друштво!*) Било је и таких случајева, где су изасланици Саб. Одбора, примљени новац од дражба једноставно *у један свој новчани завод уложили*, те уложну књигу накнадно послали. (Гласови: Срамота!)

Интересантно је, како су ти извештаји састављени и као истинитост тог нашег навода нека служи високом Сабору извештај изасланика Саб. Одбора г. Душана Ширадовића од 19. (5.) 1909. (СО. 4027|1012 1909.) о спроведеној лицитацији марве у манастиру Беочину.

У том извештају стоји, да је изасланик продао 31 комад рогате марве, 1 коња и 46 ком. свиња, све за своту од К 7247·—, но *нема никакве спецификације*: пошто је продао рогату марву, пошто коња а пошто свиње и коме. (*Вачић*: Јесте ли ви њега преслушали? Др. *Јакшић*: Списи говоре!) Кад смо хтели, да се уверимо, како је та свота спроведена у књигама, **нисмо исту могли никако изнаћи.**

(*Бабић* се љути. — Др. *Свињарев*: Да видите, како сте газдовали с народним иметком!)

Позвали смо књиговодство, да нам растумачи, како је могуће, да та свота није спроведена у приход манастира Беочина, те нам је исто после дужег времена протумачило, да та **свота није ни једаред унесена у благајну**, већ да је изасланик Саб. Одбора 2 дражбе одржао и то једну дражбу 31.|XII. 1908., а другу дражбу 2.|II. 1909.

Извештај сам поднесен је од изасланика Саб. Одбора 19. маја 1909. (Др. *Свињарев*: После по године!), у којем исти изасланик јавља, да се свота од К 7247·— унесе у благајну за манастир Беочин као приход од продатог фундуса.

На темељу тог извештаја морала је та свота наједанпут бити унесена у манастирску благајну, но није тако, јер нам је растумачило књиговодство, а да се то из извештаја видити не може, да је горња свота на *трипут* унесена и спроведена кроз манастирску благајну и то:

31./12. 1908. К 2009·—
3./ 2. 1909. К 5016·— и
27./ 5. 1909. К 222·—

Питамо ми садо, да ли је могуће, на темељу *таког* извештаја, који се никако не слаже са књигама, обавити ревизију манастирских рачуна.

Јер по нашем мњењу треба да су књиге тачно вођене на темељу извештаја и решења Саб. Одбора, а не по *усменој* информацији књиговодства; јер узмимо случај, да књиговођа, који је те рачуне водио, одступи из службе, питамо ми, ко би у стању био те рачуне на темељу тих извештаја прегледати?

Надаље имамо при руци један обрачун изасланика бившег Саб. Одбора г. *Јована Јовановића* о дражби у ман. Шишатовцу од 4. (17.) априле. Ту није означена година, ту уопште нема никаква извештаја. Јовановић је продао коње, волове и т. д. за своту од К 11.925·77. Из тог рачуна се не види, колико коња и колико волова се продало, коме и по коју цену, већ само стоји:

Продаја коња	К	1110·—
Продаја волова	К	10008·—
Продаја граорице	К	216·—
Продаја јечма	К	383·74
Продаја кола с прибором .	К	186·—
Продаја кожа	К	17·—
Укупно:	К	11920·74

(Др. *Вачић*: Ту је продају обавио настојатељ Брзаковић. — *Известилац*: Ево рачун, да је *Јовановић примио дневнице* за ту продају. — Др. *Вачић* ни у нос!) Исти изасланик је том приликом *направио трошак* у износу од К 582·28 те је *без одобрења* Саб. Одбора исплатио ту своту, а Саб. Одбор је тек 19. VI. тај издатак одобрио.

Пошто се тачка V. одлуке С. Одбора бр. 5920.|1536. ex. 1907. *не слаже* са фактичним стањем, јер у одлуци је наведено, да је паша продана за К 491·—, а да је уплаћено К 330·—, то смо потражили књиге и нашли смо, да није К 330·— уплаћено, већ само К 300.—, дакле за К 30·— мање је унишло, него што је у одлуци С. Одбора наведено те смо уједно тражило, да нам се покаже, како се води евиденција о том заостатку од закупнине. Но на *наше изненађење* (Гласови: Чујмо!) није та свота ником прописана била, већ је странка сама на време послала поштом К 191·— а не К 161 као што је у одлуци С. Одбора наведено. (Радикали се ужасно врпоље.)

Дакле **видите**, славни саборе, **како се манастирским иметком управља!**

Надаље имамо у рукама извештај изасланика Саб. Одб. г. Јов. *Јовановића* (Гласови: Опет тај пријатељ!) С. О. 4924|1541 1909. год., који се не слаже са одлуком Саборског Одбора, јер у истом стоји наведено, да је изасланик примио за продату храну

	К	5145·—
	К	4265·68
	К	3393·44
Свега	К	12.804·12

а извештава, да је изасланик за продату храну примио К 12.703·60 (Гласови: Добио је касашконто!) те ћу тако слободан бити, тај извештај прочитати. (Чита извештај свог прототипа радикалског »родољуба«).

Надаље наишли смо на извештај *истог* изасланика (Гласови: Опет он!) Саб. Одбора, у којем му је *за један дан рада одобрено* К 133.— (С. О. 7634|2072. ex 1909.); но осим тога је исти изасланик **себи задржао** у име трошкова К 93·50 (Згражење), која свота му *није одобрена* од Саб. Одбора, а и *нема никаквог документа*, зашто је ту своту себи задржао. Надаље имамо у рукама један дражбени записник о обављеној дражби у манастиру Кувеждину С. О. 7634.|2072. 1909. по којем је изасланик Саб. Одбора г. Јов. *Јовановић*. (Чуђење: Па докле ће тај?!) примио при дражби К 1349. а унео је само К 1340, на коју своту и одлука Саб. Одбора гласи. За **један** дан одобрен му је трошковник са К 133·—!!)

Интересантан је такођер извештај (С. О. 7633|2071 ex 1909.) изасланика Саб. Одбора г. Јована Јовановића (Гласови: Никад краја!), који извештава, да је продао у манастиру Шишатовцу 40 јутара земље и да је примио закупнине . К 490·—

Надаље, 104 јутра 490 □ хв. и		
да је примио	К	1000·—
те 48 јутара земље	К	580·—
што укупно изнаша .	К	2070·—

а из дражбеног записника, који прилежи — овде је оригинал — види се, да је он још продао 36 јутара земље и да је примио закупнине још К 200·—, те је укупно по дражбеном записнику примио К 2270·— (Радикали се смеју. — Б. *Будисављевић*: Треба да плачете! — *Бабић*: А ти Буде, кад ти је до плача, а ти плачи. — Др. *Свињарев*: Кад бисмо ми плакали, признали бисмо, да смо ми криви, а овако *ви* треба да плачете!). Дакле извештај и решење Саб. Одбора се никако *не слаже* са дражбеним записником, јер је по дражбеном записнику примио К 2270·— а у одлуци С. О. (Со 4918|1534. 1909.) стоји К 2070·—

Интересантно је надаље видети, како се обављале те јавне дражбе, те нека служи за пример извештај изасланика Саб. Одбора г. *Божидара Поповића* (Гласови: Да видимо овога!) од 18. јулија 1909. о одржаној дражби у ман. Беочину, из којег се види, да те **јавне дражбе нису одржане, већ да је храна продата испод руке у Карловцима појединим нудиоцима**, што је такођер учинио изасланик Саб. Одбора г. Јов. Јовановић у манастиру Шишатовцу: да је **без јавне дражбе** продао кукуруз (С. О. 4925.|1542. 1909.) (Чита изв. Јовановићев, где овај признаје, да је без лицитације продао храну.)

О рачунима проте Саве *Стојаковића* није вредно ни говорити, јер је **тужен суду** због 15.000 К, које није до данас обрачунао.

Код прегледања манастирских рачуна наишли смо на конту *чарбених и ванчарбених трошкова*, који изнашају године 1909. **К 2832.96.** а год. 1910. већ Круна 8280·77, (Све их подигли радикалски адвокати!) који су трошкови *без одобрења Саб. Одбора* од књиговодства једноставно сваке године *отписани* и стављени у рачун расхода.

Огромну већину тих трошкова примио је фондовски фишкал **др. Ђорђе Красојевић.** (Гласови: Лепо, лепо!)

Ми смо књиговодство на ту *некоректност* упозорили: да не сме без одобрења Саб. Одбора те трошкове отписати, јер није могуће водити контролу над исплаћеним трошковима у парницама адвокатима, пошто се може догодити, да су ти трошкови утериви, а губи се свака евиденција о тим трошковима из књига, ако се тако спровађа у књиговодству.

Кад смо 4.|17. јуна 1910. поднели извештај о исплаћеним дневницама и трошковима изасланицима Саб. Одбора, онда смо известили, да су изасланици за год. 190, примили у име посланичких дневница . . . . . К 7807·50
а у име изасланичких трошкова К 3994·30
Свега К 11.801·80,

но кад смо сад ревизију обављали, наишли смо, да нису сви изасланички трош-

кови у горе наведеној своти исказани, већ да је осим тога изасланицима старог Саб. Одбора исплаћено у име њихових дневница и путна трошка још К 6426·12, дакле **укупно су примили К 18.227·92** (Др. Ж. *Миладиновић*: Је ли то сад тачно?) Тачно! (Гласови: Само је више!) дочим је садањи Саб. Одбор, који је *исту* манастирску земљу на јавној дражби продавао, примио у име дневница и путна трошка *само своту* од К 1·514.09. (Гласови: Дакле радикалска господа подигоше »само« **17.000 К више**! Срамота!)

У извештају, који смо поднели 4. (17.) јуна 1910., навели смо, колико су поједини изасланици Саб. Одбора примили у име изасланичких трошкова и дневница, те хоћемо тај извештај још да попунимо, јер г. *Божидар Поповић* није примио

само	К 2341·16
већ осим тога још је примио	„ 1236.57
што укупно чини . .	К 3577·37
а г. *Јован Јовановић* осим већ исказаних	К 2943·75
примио је још	„ 1822·92
дакле укупно . .	К 4766·67

што држимо, да је лепа **свотица за ту господу била.**

Као што се славни сабор уверити може, *бивши Саборски Одбор је својим члановима свештеницима дао прилике, да обављају дражбе у манастирима, па им је оне своте ликвидирао, који су тражили, а они су опет својим колегама адвокатима и бившем (т. ј. радикалском) Саб. Одбору* **дали предујмове** за вођење ман. парнице (Бука. Зграђање. Гласови: Срамота!), које су они тражили. Подела рада у „корист" српског народа! (Гласови: Срамна подела!

Но није ни чудо, да су изасланици старог Саб. Одбора толико новаца примили у име дневница и путна трошка, кад су *они себи* **зарачунавали** *за поједине дражбе у манастирима* **по 10 до 15 дневница**, те себи једноставно *од примљених новаца при дражби задржали своје дневнице*, а **Саб. Одбор је увек те трошковнике њихове одобрио.** (Гласови: Дакле је сукривац!) Има и таких случајева, где је поједини изасланик себи *више* у име трошкова *задржао*, него што му је Саб. Одбор одобрио.

Осим тога смо наишли и на таке трошковнике појединих чланова Саб. Одбора, који *уопће нису одређени били* од Саб. Одбора и исплаћени су на благајници манастирској, као што имамо у рукама неколико трошковника г. Јована Јовановића, изасланика Саб. Одбора врху К 59·—, К 205·82, К 330 и К 214. Упућено на исплату, а *нема броја*. Стоји само »бр.« (Смеј Др. *Жарко*: Има права на дневнице! — Гласови: Али не на толике!) Уједно сам слободан, Сл. Сабору прочитати *допис* кр. уг. *мин. председника* од 12. (7.) 1910. бр. 8564., тичући се више зарачунатих дневница чланова бившег С. Одбора. Тек јуче сам их добио. (Чита:)

С. О. 4145.|1276. 1910.

Преузвишени г. краљ. угарски министар-председник отписом својим од 12. јунија 1910. год. бр. 2564.|М. П. П. саопћава саборском одбору, да га је повереник, кога је изаслао, да прегледа манипулацију имања срп. прав. манастира, известио, да *изасланици саборског одбора путују у манастире често без важнијег узрока* и **због маленкости**, нпр. да приме новце, који су уплаћени у манастиру, тиме се само проузрокују непрекидни издаци, шта више често су расписиване дражбе пре него што су мерници земљу парцелирали тако, да се дражбе нису могле одржати, што је такођер проузроковало непрекидне трошкове. Даље наводи г. министар-председник, да се путни трошковници појединих г. г. чланова уопће не обрађивају (ликвидирају) тако, да **једва има путног трошковника, који се може назвати правилним**, а у последње је време ушло у обичај, да изаслати члан свој трошковник, који је *сам* начинио, **одмах одбије (задржи)** од новца, примљеног на дражби, а само остатак унесе у благајницу. Дотични предмет реферише у седници сам члан изасланик, а *саборски одбор без икаквог прегледа одобри трошкове*, које је *изасланик нарачунао а већ и задржао*; о специфицираном путном рачуну — изузев неколико врло ретких случајева — не може се ни говорити. Трошкови се састоје из дневница и путних трошкова. Дневнице су до краја 1909. г. износиле 10 К, када је саборски одбор одлуком својом бр. С. О. 9265.|2673. ex 1909. изрекао, да чланови саборског одбора (при изасланству у манастирским стварима) имају права зарачунавати дневнице од 20 К, а на железницама целе карте I. разреда. (Ш. *Поп.*: То су демократе!) Обичај је, да се две путне дневнице зарачунају и односни број радних дневница, обе врсте дневница у истој (једнакој) своти. Ако дакле когод на један дан изађе, зарачуна три дневнице, за два дана четири, за три дана пет дневница и т. д. Чланови саборског одбора скоро у сваком случају и тада зарачунавају путне трошкове у своје стално место пребивања, *ако се онамо — и не враће*, а и не могу се вратити, него *из једних манастира одмах одлазе у оближњи манастир*. Овде опет **зарачунавају пут из места свог сталног становања** и на тај начин **оштете благајницу** са трошковима путовања тамо и натраг, јер је несумњиво, да у таком случају, када пут не само да није потребан, него **није ни учињен**, шта више *није се ни могао учинити*, није слободно овакове трошкове нарачунати. Овакови су случајеви:

1.) Прота **Божидар Поповић** био је дне 15. августа 1908. год. у Беочину и зарачунао 55 К, а 16. августа 1908. г. био је у *оближњем* манастиру Раковцу и *опет зарачунао* (Бука. Поп-Божа се сав скуњио) 55 К, како је пак у августу 1908. г. заседао и сада сабор, могао је у најбољем случају зарачунати само пут из Карловаца у Беочин, из Беочина у Раковац и одавде натраг у Карловце.

2.) 21. јулија 1909. г. био је у Раковцу (С. О. 1811.|909. ex. 1909.) и зарачунао 62 К и то: кола из Карловаца у Раковац и железницу из Раковца у Вршац, дочим је и саборски одбор држао седнице од 14. до 24. јуна inclusive а овде је нарачунао 8 *дневница* и 44 К путних трошкова из Вршца и у Вршац свега 124 К. по томе су биле седнице Митрополијског Црквеног Савета од 23. до 24. те је и овде зарачунао 84 К т. ј. *четири* дневнице и 44 К путног трошка из Вршца и натраг.

3.) 20., 21. и 24. августа 1909. г. радио је у Раваници, а 23. августа у Јаску је и у оба случаја рачунао пут из свога места становања и натраг.

4.) 9. и 10. доцембра 1909. г. био је у ман. Беочину, а 12. и 13. у оближњем ман. Раковцу и за први пут је нарачунао 114 К, а за други 134 К (С. О. 3083. и 3082.)

5.) 20. фебруара 1910. г. био је у Беочину, а зарачунао је путни трошак из Вршца и натраг (122 К), дочим је од 17. до 19. фебруара био у седници саборског одбора те је и онде зарачунао путни трошак из Вршца и натраг. (Кретање. — Гласови: Богме је то брз човек!)

6.) од 29. до 30. септ. 1908. г. био је у Беочину и зарачунао 122 К 40 пот. 1. октобра 1908. г. у Раковцу 120 К, 14. и 15. октобра 1908. у Св. Ђурђу 115 К 20 пот., 16. октобра 1908. у оближњем Бездину и зарачунао 62 К 40 п., свега је дакле **420 К** за изасланство од шест дана зарачунао.

Пошто чланови саборског одбора дневнице тако рачунају, да се за дан пре и за дан после изасланства рада рачунају путне дневнице, зарачунао је прота Божа Поповић у случају под 1.) код прве ексмисије 14., 15. и 16. августа 1908. год., а код друге 15., 16. и 17. августа, дакле 15. а 16. августа двапут у случају под 2.) зарачунао је дневнице за 13. до 20. јуна, 3. и 20. до 22. и за 25. у случају под 3.) за 19., 20., 21., 24. и 25. август 1909. и за 22., 23. и 24. август, у случају под 4.) за 8., 9., 10., 11. децембар 1909. и за 11., 12., 13. и 14. децембар у случају под 5.) за 16., 17., 18., 19. и 20. и за 19., 20. и 21. фебруар 1910. год. у случају под 6.) за 28., 29., и 30. септ., 1. октобар 1908. г. и за 1. и 2. октобар даље за 13., 14., 15. и 16. октобар 1908. и за 15., 16., и 17. октобар 1908. год., благајница је дакле **у штети** не само по свотама, *зарачунатим за* **неучињене путеве**, него и са **двапута рачунатим дневницама.**

Јован Јовановић, парох у Рајићу (ово је онај, што сада шантуца по Новом Саду и *прегледа рачуне* бачке епархије!) доцније умировљени свећеник и бачки епархијски рачуноревизор, члан заменик саборског одбора је 1.) за издавање под закуп земље манастира Бешенова и за продају шумске сече у своме извештају под бр. С. О. 10107.|2718. ex 1908. зарачунао 57 К 20 п., пошто је пак испостављено, да је овај извештај писао *Ширадовић*, помоћник надзорнику нар.-црк. добара, то је исти *исписан* и **признао је, да Јовановић, који је новац за ексмисију подигао, није ни био на дражби**, него је посао обавио *Ширадовић*, који је *такође подигао трошкове*; 2.) у своме извештају бр. С. О. 10592.|3027. поднео је Јовановић извештај, да је за 7. новембар 1909. год. расписао *дражбу на продају оваца* ман. Шишатовца, но да ова у недостатку дражбоватеља није одржана те је нову дражбу расписао за 20. новембар 1909. г., када је овце најбољем нудиоцу Гаври Благојевићу из Шида за 30 К по пару продао; а у *истом* извештају јавио је, да је 6. децембра продао шумску сечу ман. Шишатовца, *своје трошкове при продаји оваца обрачунао је са* **241 К**, а приликом шумске сече са 141 К *и новац од примљене закупнине одбио*. Саборски је одбор под бр. С. О. 10592.|3027. ex 1909. узео извештај *на знање* и *трошковник* **одобрио**, међу тим је повереник г. министра-председника, кад је 11. јунија био у Шишатовцу, **званично установио**, да **дражба за продају оваца уопће није била** и да **изасланик саборског одбора (т. ј. поп-Јоца Јовановић) у речено време није у манастиру био.** (Да беспримерне безочности! Дизати толику дневницу, а није ни био на дражби. — Уредништво „Браника".) Овце су продате путем офертуалне понуде, а записник о продаји послао је Јован Јовановић управи манастирској, да га потпише, путем поште; куповину за овце примио је од купца настојатељ манастирски, а Ј. Јовиновић је био у Шишатовцу само 6. децембра 1909. и не ради продаје шумске сече и тога дана стигао је из оближњег села, где је имао *приватног* посла, пре подне у 10 с., дражбу је пред манастиром убрзо одржао и пошто је *још тога дана* узео и куповнину за овце и приход, који је у год. 1909. од оваца унишао, после подне отишао.

Јовановић је дакле *неоправдано* себи нарачунао поводом дражбе за продају оваца у два маха дневнице и путне трошкове, шта више *нарачунао је и поштарину* за одашиљање новца, примљеног за овце (А носио је *собом* новац. — Ур. »Бр«.) и новца из прихода од оваца за г. 1909., дочим је новац дне 17. децембра 1909. г. сам унео у манастирску благајницу. Из записника о продаји оваца, који лежи под бројем 10592.|3027. ex 1909. г., јасно се види, да је претходно начињен и накнадно потписан; 3.) код благајничког документа из 1908. г. има једна признаница од Јовановића од **330 К** за више ексмисија, обрачуна, специфицираног рачуна путног трошка *нема*. По признаници био је четири пута у Шишатовцу, једанпут у Бешенову, двапут у Кувеждину и једанпут у Привиној Глави због продаје fundus-a instructus-a; признаница није ни протоколисана ни прегледана, а само је оловком на њој забележено: „упућено на исплату, *броја* још *нема*.« (Па наравно! Фондови су пусто масло! — Ур. „Бр.")

Услед тога позива г. министар-председник, да се одреди строга истрага у овом предмету, и према резултату исте учине сходна расположења, а на сваки начин да се настоји на томе, да се слични случајеви у будуће не догађају.

Надаље наглашава г. министар-председник, да се по извешћу изасланика му, ове *неправилности* због тога догађају, што изасланици саборског одбора не воде правилан путни дневник, не подношају правилан путни трошковник, даље: што у автономији нема органа, који би путне рачуне прегледао и обрађивао; све се агенде усредсредиле у саборском одбору и саборски одбор све решава у седницама приликом рефераде одмах и непосредно; *изасланик често ни не подноси писмен извештај, него тек усмено реферише* и тек кад је изреферисао и решено буде, извештај протоколисан, у свом извешћу наведе неколико рачуна, но свој рачун не специфицира, *саборски одбор узме извештај на знање, одобри тражену своту, коју је изасланих по обичају у најновије доба од примљеног новца већ и задржао*; овај се обичај, изгледа, оснива на **међусобној узајамности.** (Бука. Гласови: Лепо друштво!)

Узевши све ово у обзир требало би изрећи: 1.) да се дневнице смеју зарачунати само за оне дане, који су *фактично* на путу или у послу проведени; 2.) да се путни (подвозни) трошкови смеју зарачунавати само за путеве, који су фактично учињени, а и ови само, ако су оправдани; 3.) уз сваки путни рачун, који треба да је детаљиран, треба да је приложен и путни дневник, јер се само на овај начин могу спречити *горње неправилности*. Даље је безусловно потребно, да изасланици своје путне трошковнике подносе засебно од извештаја. Путни се рачуни морају узети под засебну расправу и треба да се у погледу њих донесе засебна одлука, којом се на исплату упућују. Врло је рђаво те олакшава неправилности, што *саборски одбор* (т. ј. бивши радикалски) *трошкове одобрава без икаква претходног испитивања*, те би потребно било, да се прегледање путних рачуна повери под одговорношћу рачуноводству као стручном органу, које би поднело извешће о резултату прегледа и зарачунати би се трошкови могли исплаћивати само на основу извешћа рачуноводства. По садашњем обичају рачуноводство не врши преглед, него ликвидира по саборском одбору на горе изложен начин одобрене трошковнике, а данашњи поступак је крив томе, да су исплатне ставке путних трошкова ретко обложене признаницама, јер се признанице, ако се кадгод и исправљају, налазе или код извештаја или код концепта одлуке саборског одбора те је благајница приморана, да за документоване ставке прими исплатни лист, исправљен од рачуноводства, а колико отештава овакав поступак установљење оправданости дотичне ставке издавања, о томе није потребно ни говорити.

Други отпис гласи:

С. О. 4145|1275. ex 1910.

Креузв. кр. уг. министар-председник отписом својим од 12. јула 1910. г. бр. 2564.|М. П. II. извештава, да га је орган му, кога је изаслао да прегледа рачуне срп. нар. црк. фондова и заклада известио:

1.) да су чланови саборског одбора *Др. Миша Михајловић, Божидар Поповић, Сава Стојаковић, Др. Жарко Миладиновић, Др. Миша Мушицки, Др. Јован Радивојевић(-Вачић), Др. Славко Милетић* **подигли дневнице** за седницу саборског одбора, одржану 6., 7., 8. и 10. августа 1908. године, иако је срп. нар. црк. *сабор тада* због избора патријарха *био у перманенцији* те су посланици добијали дневнице. Исто се ово догодило и за седницу од 17. августа, којом је приликом *Др. Миша Мушицки* и путне **трошкове подигао**;

2.) да је прота *Божидар Поповић* присуствовао седници саборског одбора 13. и 14. априла 1908. год. и у свом трошковнику од 70 К **зарачунао дневнице** за 12., 13., 14. и 15. април **и путне трошкове из Вршца и натраг.** *Међутим је као члан Митрополијског Црквеног Савета присуствовао и у седници овога* тела, која је седница почела одмах 15. априла те је **и овде зарачунао путне трошкове и дневнице** за 14. и 15. април (80 К). Исти је присуствовао у седници саборског одбора, држаној од 7. до 12. децембра 1908. г. и *зарачунао дневнице* за 6. до 13. децембра и *путне трошкове* **из Вршца** *и натраг*, но био је и у седници Митрополијског Црквеног Савета од 13. до 16. децембра те је и **овде зарачунао дневнице** од 12. децембра и **путне трошкове**; 17. децембра званично је у манастиру Раковцу, те је овде **поново подигао дневнице** од 16. децембра, дакле је за 14. и 15. април и 12., 13. и 16. децембар **два пута зарачунао дневнице.**

Од 14. до 19. јуна 1909. године присуствовао је седницама саборског одбора и зарачунао *дневнице за* **8** *дана* и *44 Круне путних трошкова из Вршца и натраг*, иако је 21. јуна већ званично у Раковцу, ипак је овде зарачунао 62 К (дакле и путне трошкове из Вршца и натраг), а 23. до 24. јуна заседао је Митрополијски Црквени Савет, где је *такође зарачунао 4 дневнице* и 44 Круне путних трошкова. Дневнице је за 20. и 22. јуни **два пута зарачунао.**

Од 17. до 19. фебруара 1910. г. присуствовао је седницама саборског одбора и *зарачунао је 114 К*, дакле и путни трошак у Вршац; 20. фебруара већ је радио у Беочину и *за овај рад подигао* **122 К**, у ком се рачуну налазе *и путни трошкови из Вршца* и натраг; дневнице је дакле за 19. и 20. фебруар **два пута зарачунао, и у свима овим случајевима и путне трошкове**, који *не одговарају фактичним издацима*. Осим тога, док је пре у име путних трошкова рачунао 44 К, од 1910. зарачунава 64 К. Међу тим *не припада му ни 44 Круне*, јер је најкраћи пут из Вршца у Карловце преко Панчева и Земуна лађом, односно железницом, а не железницом преко Темишвара—Сегедина—Суботице;

3.) да је *Др. Миша Мушицки* био у седници саборског одбора, држаној 8. до 10. августа 1907., а био је и у седници Школ. Савета, држаној 12. до 15. августа исте године; у име дневница зарачунао је у саборском одбору од 7. до 11. августа, а у Школ. Савету од 11. до 16. августа, дакле за 11. август **два пута**, а уз то у оба случаја *и путне трошкове* из Панчева у Карловце и натраг. Од 3. до 6. марта 1908. год. био је у седницама саборског одбора, а од 7. до 9. марта у седницама Школ. Савета. Дневнице и путне трошкове подигао је на оба места, дакле за 6. и 7. март **два пута**. 26. до 27. марта присуствовао је у седници Школског Савета а 29. и 30. марта у седници саборског одбора. У **првом** случају зарачунао је дневнице за 25., 26., 27. и 28. март, а у другом случају за 28., 29., 30. и 31. март, и у оба случаја по 30. К путног трошка. 17. до 19. фебруара 1910. г. учествовао је у седници саборског одбора, а 21. и 22. фебруара у седници Школског Савета и рачунао је дневнице у **првом** случају за 16., 17., 18., 19. и 20., а у другом случају за 20., 21., 22. и 23. фебруар.

4.) *Др. Жарко Миладиновић*, који за

путне трошкове *од Руме до Карловаца* и натраг редовно рачуна *16 Круна*, био је у седници саборског одбора 13. и 14. априла 1908. г. и зарачунао 56 К у име дневница и путних трошкова, одмах после тога присуствовао је у седници Митрополијског Црквеног Савета, држаној 15., 16. и 17. априла, и нарачунао је **66** Круна дневница и путног трошка, дакле иако су *седнице ова два тела одржане једна за другом, он је ипак путне трошкове за седницу саборског одбора зарачунао* на терет управних трошкова, а за седницу Митрополијског Црквеног Савета на клирикалног фонда тако, као да су ове две седнице одржане у разно доба, доцније једна од друге; а осим тога је још и за 14. и 15. **два пута** нарачунао дневнице.

5.) *Јован Јовановић*, епарх. рачуноревизор бачки, члан заменик саборског одбора, иако станује у *Новом Саду*, те услед погодне железничке везе није приморан још дан пре на пут се кренути, а може кући да стигне још истог дана, када се седница држи, нарачунава приликом *сваке* седнице, на којој је био, **три дневнице** и *8 К путног трошка.*

Док је пак био парохом у Рајићу, редовно је зарачунавао по *4 путне дневнице* (две у Карловце и две натраг; даље: 45 К путог трошка тамо и натраг, а уз све ово, *гдегод је могао, нарачунавао је берива* **по два пута**. Тако је био у седници саборског одбора 10. и 11. децембра 1907. г. и зарачунао је **4 путне и две радне дневнице** и 45 К путног трошка, али *није отпутовао натраг у Рајић*, јер је 12., 13., 14. и 15. био у школској анкети, где је *зарачунао* такође *4 путне и 4 радне дневнице* и 45 К путног трошка, овај наравно из Рајића у Карловце и натраг. Из овога се види, да је Јовановић у овом случају *сасвим неоправдано варачунао* 4 путне дневнице и један пут путне трошкове тамо и натраг.

Саопштавајући горње, умољава г. министар-председник, да се у овој ствари и у автономном кругу *истрага спроведе* па, пошто *једна иста особа за један и исти дан не може уживати две дневнице*, односно, када дигне радну дневницу, не може зарачунати и путну дневницу, даље, пошто **за неучињен пут нико не може рачунати путне трошкове: нека се учине потребна расположења, да се неовлаштено подигнуте своте врате, а у будуће да се овако неправилни рачуни не ликвидирају.**

Кад је у извештају известилац читао, како је прота Божа за *један* дан прелетео (бајаги!) из Вршца у Карловце и у два манастира, довикну посланик Шандор *Поповић*: Један чудноват човек! (Др. *Тапавица*: Путовао је на Цепелину!)

Одбор је у исти мах утврдио, да су *више него што им припада* подигли дневница односно путног трошка ове радикалске главешине:

		више подигао
1. Др. Миша **Михајловић**	К	50·—
2. Прота Сава **Стојаковић**	К	50·—
3. Др. Ј. **Радивојевић-Вачић**	К	40·—
4. Др. Славко **Милетић**	К	40·—
5. Прота Божа **Поповић**	К	324·—
6. Др. Жарко **Миладиновић**	К	86·—
7. Др. Мита **Мушицки**	К	290·—
8. Поп-Јоца **Јовановић**	К	346·—
Свега	К	1226·—

Известилац у име ревизијоног одбора предлаже:

»Будући је овај одбор установио, да је руковање манастирским иметком **незаконито и несавесно** било, то овај одбор предлаже, да се списи уступе одбору петорице с тим, да у року од 8 дана има сабору поднети конкретан предлог«.

Толико се за сада, на брзу руку могло установити. Али већ и из министарских отписа види се, да су ти радикалски »родољуби« морали још и од овога више подићи дневница. Оно ће јарко сунце све то проказати!

Шандор Поповић: Сл. Саборе! Г. Никола Петровић као известилац ревизијоног одбора изнео је жалосну слику о радикалском газдовању. (Др. Миладиновић се дере. — Др. Свињарев: Нисте на румском збору! — Др. Жарко Миладиновић се смеје. — Др. Свињарев: Плакаћете Ви!) Преко 18.000 К подигли су радикали само за путне трошкове. Човек би мислио, да су господа за толике паре савесно вршила своје дужности. А ево како су били »савесни«. Пред Петров-дан још нису били издати пашњаци. (Др. Миладиновић: Требао је надзорник барон Рајачић издати!) Ви сте барона скинули са звања. (Др. Миладиновић чак и то пориче!!!) До данас нам нисте поднели списе; ви сте без инвентара продавали и само навели: за волове добили оволико, а колико је волова продато, то не кажете. Један члан бившег С. Одбора продао је у три манастира fundus, а ни данас није обрачун дао. (Радикали: Који је то? Име!) Знате га ви врло добро. Шта се правите невешти? То је прота Сава Стојаковић. (Бука. — Др. Стева Јовановић: Шта се радикалне странке тиче, што је радио прота Стојаковић? — Велика вика: Охо! Он је с Вама био члан Саб. Одбора. И Ви сте одговорни!) У бив. С. Одбору било је и исправних људи, али су и они криви, једни из необавештености, други са немарности, а трећи са несавесности. (Бурно: Тако је!) Прота Стојаковић никада није ни јавио С. Одбору, пошто је издао и шта је издао у закуп. Закупац је већ и радио земљу, а С. Одбор ништа не зна о том. (Вачић: Ни ми нисмо знали. — Вика: Знали сте ви то врло добро, али сте трпили злоупотребе! — Вачић: Јесте ли га тужили суду?) Јесмо! (Радикалима добацују: Зашто га ви нисте тужили суду: Две године ево Стојаковић не полаже рачуна. (Вачић: Полагао је рачуне! — Гласови: Ал' новце није!) Износи, како прота Стојаковић, који је такођер од оних, што им је увек на устих »арод«, није хтео народу, који је добру цену нудио, да изда под закуп ливаду, нето је ову у својој режији покосио иа се после такс »бринуо« за сено, да је ово иструло и сад је ђубре. (Гласови: Радикали ђубре!) Нисте оправили манастире, који су у жалосном стању. (Др. Миладиновић: Нисмо ли дужни оправљати манастире.) И боље, што их нисте оправљали, јер да сте их ви оправљали, данас не би било нар. фондова. (Бурно одобравање.) Нико не одобрава досадашње калуђерско газдовање, али **радикали су сто пута горе газдовали. него калуђери. Срамота је, да се нашло Срба, који су тако газдовали народним добром, као што су то чинили радикали.** (Бурно тапшање.)

Др. Радивојевић-Вачић вели, да ово, што је изнесено, није никаква бомба. (А шта би било довољно јака бомба за радикалски образ? — Ур. »Бр.«).

После краће расправе решава се, да се извештај ревизијоног одбора штампа, разда посланицима и у средуставити на дневни ред.

Потпредседник затвара седницу и заказује идућу за понедељак 16. (29.) маја у 10 с. пре п. с овим дневним редом: досадашњи дн. ред с додатком: а.) уредбена основа о дотацији свештенства; б.) Извештај одбора о рачунима **интеркалара** и оставини блажене памети пок. патријарха Бранковића. (Гласови! Слава му! — Глас: Коме »слава!«? Интеркалару иви Георгију? — Милан Будисављевић: Обојици!)

НОВИ САД, 16. маја 1911.

— **Лажи о распусту народно-црквеног сабора**. Радикалски бандити по својој »Крвавој« и њеним прирепцима, па у мађарским листовима непрестано *лажу*, да ће српски народно-црквени сабор, што сада заседава у Ср. Карловцима, бити ускоро распуштен. Из сигурна извора дознајемо, да су те радикалске вести **крупна лаж**. То радикали зато телале, што ће после њихова грабежа по манастирима ускоро доћи на дневни ред *интеркаларни скандали* радикалске господе. Зато је њихова врућа жеља, да се сабор пре времена разиђе. Ал' та ће жеља радикалским рчковима остати пуста.

Политички преглед.

— **Национални захтеви хришћанских патријараха у Турској.** Васељенски патријарх Јоаким, јерменски патријарх, бугарски егзарх Јосиф и јерменско-католички патријарх предали су заједнички министру правде меморандум, у коме захтевају, да се изради закон о успостављању потпуне равноправности Хришћана у школи и војсци. У меморандуму се нарочито захтева, да држава посредством патријаршија води надзор над хришћанским народним школама. Још се захтева, да се школска сведочанства издају на језику дотичне народности и да се на основу истих може добити државна служба; равноправност хришћанских свештеника с имамима и одстрањење неједнакости официра Хришћана и Муслимана.

Вести из места и из народа.

Нови Сад. 16. маја 1911.

— **Српско девојачко коло у Сентомашу** је одржало у прошлу недељу свој састанак. На истоме су гђице: Мара Гаванска, Мирослава Каћанска, Љубица Лећенска и Даринка Сремчевићева читале лепи спев И. Мажуранића: „Смрт Смаил-Аге Ченгића“. Нарочито морамо истаћи читање гђице Маре Гаванске, која је сасвим прецизно, пазећи на интерпункцију и својим пријатним органом свој део прочитала.

Решено је затим, да се приреди излет у шумицу, скопчан са игранком, но због неугодног времена је ово на неизвесно време одгођено. Нарочити позиви се неће издаватии, но свако ко од стране чланица буде позван, има тамо приступа.

-- **Венчање.** Данас, у понедељак 16. (29.) маја о. г. у 11 сахати пре подне венчала се у српској православној цркви у Сентомашу гђица Смиљка Дињашка, мила ћерка гђе Емилије уд. Дињашке и пок. нашег пријатеља и једномишљеника Косте Дињашког са г. Владимиром Фредићем, апотекаром из Ниша.

Искрено честитамо.

СРПСКЕ И СЛОВЕНСКЕ ВЕСТИ.

— **Мјечников у Петрограду.** Гласовити париски бактериолог Мјечников, отпутовао је у Петроград, одакле ће се упутити са посебном експедицијом као њезин прочелник и вођа у Софију и на далеки исток, да истражује туберкулозу и кугу.

— **Француз о Мештровићу.** Ежен *Нолан*, пишући о својим утисцима са изложбе у Риму, написао је о Мештровићу ово: „У једном великом оригиналном павиљону Немци свију школа исказују своје амбициозне снове. Али један једини мален народ нашао је истинит израз стању народне душе а за то има да захвали уметнику, који је пре петнаест година био леп као Ђото у своме почетку. Иван Мештровић, Далматинац, написао је у величанственим скултурама појему српске историје. Он је подигао храм са реминисценцајима на мисирски начин, архајизам напред смишљен и извитоперен, али искрен зато, што се слаже са стањем једне истинске душе по мало варварске. Он је у рђаво отесаном камену учврстио свога Марка Краљевића, слику народног гнева, надчовечанског дива. То је сриски Микел Анђело.“

— **Милка Погачића у руском преводу.** „Он и ја“ приповетка Милке *Погачића* која је до сад преведена већ на немачки, чешки и словачки, изашла је сада у руском преводу. Превео ју је Н. *Бабшин*; изашла је у Петрограду у посебној књижици.

— † **Терешко Пархоменко.** По свој Украјини познати народни певач Терешко *Пархоменко* умро је у 38 години. Занемела је његова кобза, попуцале су жице, које су Украјином пратиле пев народне песме, спомињући покојне јунаке. Познавало га је село, познавали су градићи и градови. У највећој беди умро је народни певач. Полазећи на концерат, прехладио се и запао у сушицу, која га је више година мучила. Пахоменко оставља удову и шесторо сирочади.

— **Јан Попиел.** У Пољској умро је на свом добру Војези некадашњи ратник и касније публициста Пољак Јан *Попиел*. Занимљив је био његов живот. Родио се 1835. у Кракову. Иза свршене гимназије пође у војно-техничку академију у Бечко Ново Место. Али већ године 1856. напусти службу у аустријској војсци, да пређе у — папинску војску као инжинир-часник. Као такав учествовао је у битци код Кастелфидарда, у обрани Анконе, те је за храброст награђен крстом папе Пија IX. Повративши се касније у домовину бавио се публицистичким радом.

НОВИЈЕ.

Париз, 15. маја. Француска је сагласна са Русијом у погледу корака у Цариграду у корист Црне Горе. Услед тога добио је француски амбасадор у Цариграду *Бомпар* упутство да о том Порту обавести. Према томе је Бомпар имао састанак са турским министром спољних послова *Рифат*-пашом. Држи се за извесно, да ће се и Енглеска придружити Русији и Фрацуској, а држи се да је мишљење Италије садржано у једном чланку »Giornale d' Italia« по којем Италија има својих животних интереса у Албанији те не може допустити да се Арбанаси прегазе.

Беч, 15. маја. Талијански ђаци на бечком свеучилишту у велико су демонстрирали за *талијанско свеучилиште у Трсту*. Немачки ђаци ставили су се пред улаз у свеучилиште. Мало да није дошло до туче. Полиција је растерала талијанске ђаке и многе позатварала.

Берлин, 15. маја. Председник мехиканске републике *Диаз*, пошто је дао своју оставку, бојећи се усташа, побегао је уз велику војничку пратњу у *Веракруз*, одкуда ће се укрцати у лађу за пут у Европу.

ТЕЛЕГРАМИ
уредништву »Браника«.

Туча са војницима.

Будимпешта, 16. маја. У једној крчми развила се крвава туча између војника и цивилиста. Морало је на место туче изаћи велико одељење војника да начини реда. Убијен је један топџија, четири војника, три полицаја и четири цивилиста лако су рањена.

Французи у Мароку.

Париз, 16. маја. Марокански султан моли, да Француска повиси своју војску у Фезу на 50.000 војника и да прими протекторат над Мароком.

Сукоб турских и бугарских војника.

Софија, 16. маја. Погранични турски војници опет пуцали на бугарске војнике, који вратише палбу. Бугарски министар рата дао је обуставити пуцање.

Пад и смрт авијатичара.

Рим, 16. маја. Талијански авијатичар *Чиви* пао са свога аероплана са 200 метара висине и остао мртав. Аероплан потпуно разорен.

Изјава.

Изјављујемо: **тврдња Мите Клицина**, штампана у 104. бр. „Заставе“ од о. г. (веч. лист), да смо ми примали по 16 круна од табака за коректуру стенографских записника, **није истинита**. Примали смо онолико, колико нам по решењу сабора припада, наиме 8 круна по штампаном табаку.

У *Карловцима*, 14. (27.) маја 1911. г.

Влада Максимовић,
Милан Будисављевић.

*

На ову изјаву додајемо, да се Кли́ца, дохваћен за гушу *његовим рођеним признањем*, преврће као згажен црв. Он на пр. *измишља*, он износи *грдне неистине* против исправних људи и тиме мисли себе да опере „због што се тиче“ *провизија* за оне *пластове прописева*. Бадава је, г. Кли́цо! Не одбрани се. Још ћеш ти морати прописеве на леђа па од села до села, шат би се пласт твојих прописева смањио, а фондови колико-толико асне отуд извукли.

Ур. „Бр.“

Управник: Др. Мих. Полит-Десанчић.
Одговорни уредник Јанко Перић.

Власник и издавалац: деоничарско друштво »Браника«.

Штампарија деоничарског друштва »Браника«.